

Nova edició crítica dels 'Col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa'

El Renaixement, aquí i encara

FRANCESC BOMBÍ-VILASECA
Barcelona

Si hi ha una obra en català que posi de manifest com va ser el Renaixement a casa nostra, no és cap altra que *Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa*, escrit per Cristòfol Despuig el 1557. Els avatars de la història, però, van fer que no s'imprimís fins al 1877, única edició fins que Eulàlia Duran la va recuperar el 1981.

“Amb Despuig pots entendre com pensava un intel·lectual del Renaixement a casa nostra”, diu Solervicens

Més de trenta anys després, Josep Solervicens i Enric Querol l'han posada al dia, expurgada d'errors, i amb noves aportacions, per exemple llegir “la inexpugnable illa de Rodes” i no “l'expugnable illa de Rodes, o com ara el nom d'un dels tres personatges, que s'ha aclarit que és Lívio i no Lúcio.

Solervicens, professor i investigador de la Universitat de Barcelona, defensa la universalitat del text: “Tortosa n'és el marc de ficció, però moltes de les reflexions tenen un abast més ampli. El tipus d'educació per als joves nobles tortosins porta a un debat més ampli sobre el model d'educació de la noblesa catalana. Si s'haurien de dedicar als negocis i en quina proporció...” Però també hi ha lloc per a converses que semblen d'actualitat: “Les reflexions sobre política, sobre el concepte de pàtria i de llengua, la unitat de la llengua i la castellanització de Catalunya; haver de plan-

Enfrontar-se al passat. Querol i Solervicens, a l'ajuntament de Tortosa davant del retrat de Carles V pintat per Casanova

tar cara al discurs excoient dels historiadors castellans perquè des de Castella es considera que ells són els únics espanyols...”.

El temps passa i cal posar l'èmfasi en el context: “Amb Despuig

pots entendre com pensava un intel·lectual del Renaixement a casa nostra. L'esperit crític, les reflexions sobre el poder del Sant Pare, la recepció d'un esperit crític en relació a l'Església, en rela-

Estudis d'època

■ **Com un zombi, el concepte de decadència com a període de la literatura catalana encara s'arrossega fora de l'acadèmia, però constantment hi ha novetats que el rebaten, com ara el volum *La poètica renaixentista a Europa* (Punctum), editat pel mateix Solervicens amb Antoni L. Moll, i que recull un seguit d'aportacions teòriques sobre l'època, amb aportacions de diversos investigadors (i cadascú en la seva llengua: italià, anglès,**

francès, castellà i català...) seguint els col·loquis Mimesi que se celebren a la UB i que també van donar com a fruit un volum sobre la poètica barroca.

En una altra línia, Vicens Vives ha dedicat el tercer volum de l'impressionant *Panorama crític de la literatura catalana* a l'edat moderna, dirigit per Albert Rossich, en què posa a l'abast treballs sobre la literatura catalana del Renaixement, el barroc i la il·lustració.

ció a la política, la sensibilitat enfront del material clàssic, la recuperació dels vestigis del món clàssic, el concepte de cortesia...”.

El Renaixement va significar a tota Europa una nova mirada sobre el món, una mirada oberta que van reflectir les obres literàries del moment, especialment en llatí, però també en les llengües vulgars, com el català, tot i que sovint quedessin en la foscor, com aquest text, el més paradigmàtic del Renaixement en català per a molts estudiosos.

Per a Solervicens, la nova edició “demostra que Despuig ha llegit ja Maquiavel, Castiglione, estava al dia de les novetats que sortien de fora. L'autor utilitza el diàleg clàssic però d'una manera nova, en la línia dels diàlegs més agosarats del Renaixement, els que utilitzen diversos punts de vista, juguen al poliperspectivisme”. “L'obra de Despuig –continua l'estudiós– segueix les línies més innovadores de l'època. La literatura catalana aporta un text prou atractiu per al públic lector de diàlegs del Renaixement. I és un text que desperta simpaties entre els estudiosos estrangers, tot i que fins ara no n'hi ha cap traducció”. Aquí, però, s'espera també un canvi: l'afamat Henry Ettinghausen (reputat catalanòfil i hispanista de la Universitat de Southampton) està enllestint la traducció a l'anglès, que han de publicar Barcino-Tamesis.

Per aquesta nova edició de *Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), Querol i Solervicens s'han basat en un manuscrit del XVIII i l'edició de Fidel Fita (1877), però també tres testimonis parcials que fins ara no s'havien utilitzat: un manuscrit copiat el 1614, un altre copiat el 1623 i una història de Tortosa en castellà de 1626 que copia Despuig en molts passatges. ●